

Neljäs suomalainen naisarkkitehti

Nurmeksen kirkon lopullisten piirustusten tekijästä Berta Enwaldista (1871-1957) ilmestyi vuonna 2022 elämäkerta *Arkkitehti Bertha Enwald: uraa uurtamassa*. Kirjan on kirjoittanut tietokirjailija, taiteen tohtori, FL Päivi Hovi-Wasastjerna. Kirja kertoo mm. kirjeenvaihtoon nojautuen Enwaldin elämänvaiheista ja siitä, millaista ensimmäisten naisarkkitehtien työ miesvaltaisella alalla oli.

Vaikka Bertha Enwald toimi päätoimisesti arkkitehtinä vain kymmenen vuotta, Hovi-Wasastjerna lukee hänet uranuurtajien joukkoon. Savonlinnan ruotsalaisesta tyttökoulusta ylioppilaaksi vuonna 1887 kirjoittanut Enwald pääsi erivapaudella opiskelemaan Polyteknillisen opiston arkkitehtuuriosastolle ja valmistui vuonna 1894 arkkitehdiksi neljäntenä naisena Suomessa. Naiset saivat tuohon aikaan opiskeluoikeuden ylimääräisinä oppilaina.

Enwald oli jo opiskelijatyönään suunnitellut laajemman kirkkoprojektin, jossa käytettiin gotiikasta innoituksensa saanutta tyyliä. Hänen tullessaan Nurmekseen kirkon rakentamishanke oli jatkunut jo vuosia monivaiheisena. Rakentamista johtanut arkkitehti Frithiof Mieritz sai syksyllä 1895 työtarjouksen Venäjältä ja siirtyi sinne. Kirkon rakentaminen jatkui, ja sen rakennusaikaisten muutosten valaisemiseksi päätettiin tilata uusia piirustuksia, jotka tilattiin Bertha Enwaldilta. Hänen tekemissään muutospiirustuksissa näkyy kirkon lopullinen ulkoasu.

Bertha Enwald työskenteli valmistumisensa jälkeen arkkitehtitoimistoissa Savonlinnassa, Kuopiossa, Pietarissa ja Tartossa. Toimittuaan arkkitehtinä kymmenen vuotta hän kouluttautui käsityön ja piirustuksen opettajaksi ja teki pääosan työurastaan piirustuksenopettajana Porissa. Hän kuitenkin säilytti arkkitehdin identiteettinsä. Hän teki edelleen yksittäisiä töitä arkkitehtinä ja kuului alansa järjestöihin myös ammatinvaihdon jälkeen.

Päivi Hovi-Wasastjerna: Arkkitehti Bertha Enwald: uraa uurtamassa (ISBN 9789529954681, kustantaja Päivi Hovi-Wasastjerna)